

Vážení diváci a diváčky,

Činohra SND stojí 105 rokov za hodnotami slobody a demokracie. Naša tvorba patrí tejto krajine a aj keď fyzicky nemôžeme byť na celom Slovensku, vždy, keď máme možnosť, chceme sa o našu tvorbu, prácu a hodnoty podeliť. Práve preto sme prišli s iniciatívou *Polnočná omša pre národ*, do ktorej sa zapojili viaceré kultúrne centrá naprieč Slovenskom

Dôležitou súčasťou nášho slovenského divadelného kánonu je tvorba Petra Karvaša.

Inscenáciou jeho hry *Polnočná omša* by sme si chceli uctiť pamiatku SNP a jeho 80. výročie. Túto inscenáciu sme na pripomenutie zvolili zámerne, pretože osud Petra Karvaša a obsah drámy *Polnočná omša* sú so SNP úzko späté.

Jeho rodičia Ferdinand Karvaš a Karola Karvašová boli židovského pôvodu. Boli obeťami arizácie, vysťahovania, väznení a nakoniec tragicky zahynuli vo vápennej peci v Ráztockej doline v Nemeckej.

Peter Karvaš napísal hru v roku 1959 pri pätnástom výročí Povstania. Stala sa nielen hrou o povstaní, ale predovšetkým, ako sám píše: „*hrou o fašizme a o vojne, presnejšie proti fašizmu a vojne. Prirodzene, že je to konkrétna hra o poslednej vojne, o druhej svetovej vojne a proti budúcej a konkrétne hra proti slovenskému fašizmu, proti ľudáctvu. To preto sa odohráva dej hry za povstania, po zatlačení povstania do hôr: v tomto období našich dejín zrazili sa svetlé i temné sily slovenskej spoločnosti najprudšie, najjobnaženejšie, najvyhrotenejšie i najkrvavejšie. V tomto období sa najotvorenejšie ukázala tvár fašizmu u nás a v tomto období dosiahlo hrdinstvo nášho človeka svoj vrchol. A takéto vrcholne vybičované historicky kľúčové situácie sú jedinou možnou látkou pre drámu. S myšlienkou, látkou, postavami, s konfliktom sa zapodievam prakticky od roku 1945. Mal som na mysli legendu o zrade, charakterologickú analýzu zrady, obraz zrady bez podobenstva, in natura. Bezprostredným podnetom boli možno lanské strašné odhalenia a procesy. I preto som chcel napísať práve túto hru, že sa v spoločnosti, v publicistike, ba i v literatúre zjavili výrazné pokusy zľahčiť vinu tzv. slovenského štátu, presunúť celú zodpovednosť bezo zvyšku na Nemcov, očisťovať a ospravedlňovať vedúce osobnosti slovenského fašizmu, ba predstavovať obdobie fašistickej vlády u nás ako obdobie nemilých omylov a nie ako dôsledok vražedného a ničivého imperializmu v štádiu fašizmu. Takáto interpretácia, nazdávam sa, nahráva silám vojny.*“

Počas Slovenského národného povstania pôsobil Peter Karvaš ako redaktor a hlásateľ Slobodného slovenského vysielateľa v Banskej Bystrici, kde nadviazal na predchádzajúce kontakty s rozhlasovým pracoviskom. Svoje tvorivé literárne predpoklady využíval i v spolupráci s povstaleckými časopismi. Po potlačení Povstania uskutočnil so skupinou rozhlasových pracovníkov náročný prechod cez Prašivú na oslobodené územie Liptova a odtiaľ prešiel do Košíc. V marci roku 1945 prispieval do viacerých novín. Patril ku kľúčovým osobnostiam dramaturgie SND a zaslúžil sa o jej profilovanie. Od roku 1949 zastával výrazné kultúrno-politické posty. Lenže po hre *Absolútny zákaz* dostal v roku 1970 naozaj absolútny zákaz od totalitnej komunistickej moci. Jeho dielo nebolo dovolené šíriť a prezentovať v živom dialógu s divákom. K opätovnému návratu na javiská došlo až po roku 1986 a v úplnej šírke až po novembri 1989.

Hlásime sa k hodnotám slobody a chceme dostať názvu Slovenské národné divadlo, ktoré je divadlom pre všetkých humanisticky zmýšľajúcich divákov. Platforma DRAMOX podporila našu iniciatívu a vďaka nej uvidíte záznam divadelnej inscenácie *Polnočná omša* z roku 2020.

Ďakujeme, že si pamiatku slobody a odvahy SNP môžete uctiť s nami.

ČINOHRA SND

MIESTO A DÁTUM PREMIETANIA

Námestie M. R. Štefánika pred novou budovou SND
29. 8. 2024 o 20.00 h